

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชนบ้าน
เหล่าเหนือตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่*

FACTORS AFFECTING PEOPLE'S PARTICIPATION IN BAN LAO NUEA
COMMUNITY FOREST DEVELOPMENT BAN KLANG SUBDISTRICT,
SONG DISTRICT, PHRAE PROVINCE

ทักษิณ ปวงคำ

Taksin Phungkham

อานิตา งามมัน

Anita Ngasaman

เกศินี วีรศิลป์

Kesineee Veerasilpa

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Maejo University, Thailand.

Email: veerasilpa411@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือและ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 216 คน มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนบ้านเหล่าเหนือจำนวน 468 คน ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณหากลุ่มประชากรตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนืออยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมากในทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.91 และ 2) ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อายุ-ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในหมู่บ้าน อาชีพหลัก และอาชีพรอง ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การพัฒนาป่าชุมชน, ป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ

* Received: 22 October 2021; Revised: 25 November 2021; Accepted: 17 December 2021

Abstrac

This research article the objectives are as follows: 1. To study opinions on the protection of the rights of pretty professionals. 2. To compare opinions on the protection of the rights of pretty professionals with different gender, age, education level, experience and income. 3) To provide suggestions on problems and guidelines for the protection of pretty professionals. The sample group is Pretty and the process of obtaining and adapting Pretty's culture to be able to exist in professional and social groups. In this study, the researcher used a quantitative and qualitative research method. By interviewing a group of people studied in depth (In-depth interview) and Purposive sampling was selected, with Pretty in Bangkok. It is a case study of 11 people. By using convenience sampling method, the research tool was a questionnaire. The data were analyzed by statistics, frequency distribution (Frequency), Percentage, Mean; X) Standard deviation (S.D.) and test hypothesis T-test and F-test ANOVA statistic of 150 people. The research found that 1. The protection of rights under the Act of Pretty Bangkok occupation in all 5 areas is at a high level. When considering each side In descending order of mean Protection of personal rights In the protection of creators' rights In the protection of rights in matters of health Protection of photography And sexual rights violations, respectively 2. The results of a comparison of opinions on the protection of the rights of pretty professionals. Bangkok Of respondents with gender, age, education level And experience and income are no different. 3. Pretty's suggestion with comments Protection of rights under the Act of Pretty Professionals Bangkok Summarized results from interviews with executives and 5 Pretty employees based on opinions about the protection of rights under the Pretty Professionals Act.

Keyword: Participation, Ban Lao Nuea Community Forest, Community Forest Development

บทนำ

“... พระเจ้าอยู่หัวเป็นน้ำ ฉันทจะเป็นป่า ป่าที่ถวายเป็นความรักภักดีต่อน้ำพระเจ้าอยู่หัว สร้างอ่างเก็บน้ำ ฉันทจะสร้างป่า เราต้องเข้าใจให้ลึกซึ้งว่าทรัพยากรป่าไม้นั้นสำคัญต่อพวกเรา มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งป่าไม้เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่ให้ความชุ่มชื้นต่อแผ่นดินและป่าไม้ ต้องมี สัตว์เพื่อช่วยในการขยายพันธุ์และสร้างความสมดุลของธรรมชาติ ส่วนสัตว์ป่านั้นก็ต้องมีแหล่ง

อาหารและที่อยู่อาศัย จึงกล่าวได้ว่า มนุษย์ ป่าไม้ และสัตว์ป่า มีความสัมพันธ์กันอย่างละเอียดลึกซึ้งจนไม่สามารถจะขาดส่วนหนึ่งส่วนใดได้ ... ” พระราชดำรัส สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ให้ ณ วันที่ 20 ธันวาคม 2525 ณ บ้านถ้ำคว่ำ อำเภอคลองดาว จังหวัดสกลนคร จะเห็นได้ว่า ทำให้ชาวบ้านมองเห็นถึงความสำคัญของแหล่งทรัพยากรป่าไม้ ตลอดจนการเกิดอุทกภัย การขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งที่เกิดขึ้นในทุก ๆ ปี และการเพิ่มขึ้นของประชากรในปัจจุบันที่เป็นสาเหตุสำคัญทำให้ทรัพยากรป่าไม้ของประเทศลดลงจากการใช้ประโยชน์ของมนุษย์

สอดคล้องกับ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 13 ที่ได้ระบุว่า ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์อื่น ๆ เพราะป่าไม้มีประโยชน์ทั้งการเป็นแหล่งวัตถุดิบของปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรคสำหรับมนุษย์ และยังมีประโยชน์ในการรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อม ถ้าป่าไม้ถูกทำลายลงไปมาก ๆ ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น สัตว์ป่า ดิน น้ำ อากาศ ฯลฯ เมื่อป่าไม้ถูกทำลาย จะส่งผลไปถึงดินและแหล่งน้ำด้วย เพราะเมื่อเผาหรือถางป่าไปแล้ว พื้นดินจะโล่งขาดพืชปกคลุม เมื่อฝนตกลงมาก็จะชะล้างหน้าดินและความอุดมสมบูรณ์ของดินไป นอกจากนั้นเมื่อขาดต้นไม้คอยดูดซับน้ำไว้ น้ำก็จะไหลบ่าท่วมบ้านเรือนและที่ลุ่มในฤดูน้ำหลากพอถึงฤดูแล้งก็ไม่มีน้ำซึมใต้ดินไว้หล่อเลี้ยงต้นน้ำลำธารทำให้แม่น้ำมีน้ำน้อย ส่งผลกระทบต่อมาถึงระบบเศรษฐกิจและสังคม เช่น การขาดแคลนน้ำในการชลประทานทำให้ทำนาไม่ได้ผลขาดน้ำมาผลิตกระแสไฟฟ้า

ชาวบ้านชุมชนบ้านเหล่าเหนือ ตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำนวนประชากรโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ไร่ข้าวโพด ไร่ข้าว และการเกษตรอื่น ๆ มักจะเจอปัญหาเกี่ยวกับอุทกภัย การขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งเป็นจำนวนมากส่งผลกระทบต่อเกษตรกรในหมู่บ้านเป็นอย่างมาก จากอดีตก่อนที่จะมีระบบการจัดการเกี่ยวกับป่าชุมชน ชาวบ้านส่วนใหญ่ หรือกลุ่มนายทุนบางกลุ่มเข้ามาบุกรุกพื้นที่ป่าในการตัดไม้ทำลายป่าทำให้ป่าไม้ขาดสมดุลทางธรรมชาติ และเป็นผลก่อให้เกิดความแห้งแล้งจากการขาดแคลนแหล่งน้ำในธรรมชาติ ทำให้เกิดการปิดป่าในขั้นตอนแรกเพื่อทำการจัดการในลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน จะเป็นการใช้สอยทรัพยากรป่าไม้ เน้นแหล่งน้ำในธรรมชาติ หรือการสร้างฝายน้ำ เพื่อเก็บไว้ใช้สำหรับการเกษตรในช่วงของการเกิดอุทกภัย การขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ความต้องการของชาวบ้านเริ่มแรกต้องการสร้างเขื่อน ซึ่งการสร้างเขื่อนส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของป่าเป็นอย่างมาก ทำให้ดิน น้ำ สัตว์ป่า และต้นไม้ เกิดความขาดสมดุลอย่างมาก สอดคล้องกับบทความวิจัยของ ศาณิกานต์ เสนิงส์ (2557) ที่ได้กล่าวว่า...เนื่องจากเขื่อนมักจะสร้างบริเวณหุบเขาที่มีลำน้ำไหลผ่าน และสร้างขวางลำน้ำ เพื่อให้มีน้ำมาสะสมบริเวณพื้นที่เหนือเขื่อนดินบริเวณนั้นจะถูกน้ำท่วมขัง ทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และในการสร้างเขื่อนจะใช้พื้นที่กว้างใหญ่ ซึ่งบางพื้นที่

อาจเป็นพื้นที่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ส่งผลให้ทรัพยากร ธรรมชาติที่อยู่ในพื้นที่นั้น ๆ เสียหาย ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ พืชพันธุ์ที่อยู่บริเวณนั้นล้มตาย ซึ่งพืชบางชนิดอาจเป็นพันธุ์ที่หายาก พื้นที่ป่าแปรสภาพเป็นพื้นที่น้ำท่วมขัง ทำให้สัตว์ป่าบางส่วนที่หนีน้ำไม่ทันก็ต้องจบชีวิตลง บางส่วนไม่มีที่อยู่อาศัย จนต้องมีการอพยพสัตว์ป่าออกจากพื้นที่สร้างเขื่อน นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศแหล่งน้ำ จากระบบนิเวศแบบน้ำไหลกลายเป็นแบบน้ำนิ่ง สิ่งมีชีวิตที่อาศัยในระบบนิเวศน้ำไหลจะลดจำนวนลง และยิ่งส่งผลต่อการอพยพของปลาหลายสายพันธุ์ จะเห็นได้ว่า การสร้างเขื่อนจะต้องใช้ทำลายพื้นที่ป่าเป็นบริเวณกว้าง อาจทำลายระบบนิเวศของป่าไม้ขาดสมดุล และที่สำคัญจะส่งผลกระทบต่อทั้งน้ำ พืช และสัตว์

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นชาวบ้าน บ้านเหล่าเหนือได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว ผู้นำในหมู่บ้านและชาวบ้านได้ร่วมกันเสนอโครงการ หรือวิธีแก้ปัญหาลงจากการปิดป่าเพื่อฟื้นฟูแหล่งน้ำตลอดจนทรัพยากรป่าไม้ให้มีความสมดุลกัน เพื่อใช้ประโยชน์จากน้ำประปาภูเขาที่ได้มาจากการปิดป่า จึงเป็นที่มาของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ ในการจัดการชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับระบบน้ำในช่วงอุทกภัยแล้งเกี่ยวกับการจัดการเกษตรตลอดจนการใช้น้ำในชีวิตประจำวัน โดยเปิดโอกาสให้ชาวบ้านเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนและจัดการแก้ไขปัญหาได้จนก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาได้อย่างดี จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ ตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาป่าชุมชนหรือไม่อย่างไร เพื่อใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานในการพัฒนาป่าชุมชนให้ดีที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ ตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ ตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

แหล่งข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง คือ ประชาชนบ้านเหล่าเหนือ หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ รวมทั้งสิ้น 216 คน

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประเภทของเครื่องมือ

เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถาม โดยแนวคำถามในการตอบแบบสอบถาม เป็นแบบปลายปิด ที่เน้นให้กลุ่มตัวอย่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ ได้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ จากนั้นนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกไว้

2. องค์ประกอบของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน อาชีพหลัก และอาชีพรอง ซึ่งเป็นข้อคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ ได้แก่ ด้านการตัดสินใจจำนวน 5 ข้อ ด้านการดำเนินการจำนวน 5 ข้อ ด้านการรับผลประโยชน์จำนวน 2 ข้อ และด้านการประเมินผลจำนวน 2 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามปลายปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยคณะผู้วิจัยเป็นผู้แจกแบบสอบถามที่จัดขึ้นด้วยตนเองทั้งหมด ณ บ้านเหล่าเหนือ หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยเริ่มดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนบ้านเหล่าเหนือและข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ เช่น หนังสือ บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ โดยผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขั้นตอนการแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยติดต่อผู้ใหญ่บ้านและประชาชนบ้านเหล่าเหนือที่ให้ข้อมูล พร้อมทั้งชี้แจง บอกวัตถุประสงค์ และนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ โดยการสนทนาอย่างเป็นกันเอง และใช้ภาษาให้เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลในการเก็บภาพในการตอบแบบสอบถาม

2. ดำเนินการแจกแบบสอบถาม โดยใช้ประเด็นคำถามที่เตรียมไว้เป็นแนวทางในแบบสอบถามพร้อมกับเก็บภาพในการสอบถาม

3. นำแบบสอบถามไปดำเนินการวิเคราะห์ และสรุปข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบตามจำนวนแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และเครื่องมือทางสถิติดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน อาชีพหลัก และอาชีพรอง

รอง ผู้วิจัย ใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ ได้แก่ ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ T-Test และ One-Way ANOVA โดยใช้ในการคำนวณหาค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weight Mean Score: WMS)

$$WMS = \frac{3f_1 + 2f_2 + 1f_3}{TNR}$$

ซึ่ง WMS = ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

f_1 = จำนวนผู้เลือกตอบระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมน้อย

f_2 = จำนวนผู้เลือกตอบระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมปานกลาง

f_3 = จำนวนผู้เลือกตอบระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมมาก

TNR = จำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

ค่าคะแนน

มาก ให้คะแนน 3

ปานกลาง ให้คะแนน 2

น้อย ให้คะแนน 1

การแปลคะแนนมีอันตรภาคชั้นเท่ากับ 0.66 จากสูตร

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

จำนวนชั้น

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความของระดับคะแนนได้ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย

ระดับการปฏิบัติ

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.00

มีค่าเท่ากับ

มาก

คะแนนเฉลี่ย 1.67 – 2.33	มีค่าเท่ากับ	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.66	มีค่าเท่ากับ	น้อย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาจำนวนและร้อยละของเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม จากจำนวน 216 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 126 คน คิดเป็น ร้อยละ 58.3 และเพศชาย จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 52 - 70 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0 และช่วงอายุ 71 – 89 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็น ร้อยละ 6.9 จบการศึกษาสูงสุดระดับประถม จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 53.2 และ ระดับต่ำกว่าประถมศึกษา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกใน ครอบครัวที่อาศัยอยู่ 2 คน จำนวน 75 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 34.7ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน หมู่บ้านส่วนใหญ่อาศัยอยู่ 46-67 ปี ประกอบอาชีพหลักเกษตรกรรม จำนวน 100 คน คิดเป็น ร้อยละ 46.3 และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรองรับจ้างทั่วไป จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 34.7

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ใน การพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ ตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ จำนวน 5 ด้าน พบว่า ด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.40 ด้านการ ดำเนินการอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.45 ด้านการรับ ผลประโยชน์อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.32 ด้านการประเมินผล อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.49 และผลรวมระดับการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมากในทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ย รวมเท่ากับ 2.91

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ ตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัด แพร่ ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ พบว่าผลจากการวิเคราะห์ ใช้การทดสอบวิเคราะห์ ข้อมูลทางสถิติของ Independent Samples T-test ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ วุฒิการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชน ในภาพรวม โดยใช้การทดสอบวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของ One Way ANOVA ผลจากการ วิเคราะห์ พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อายุ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน อาชีพหลัก และ

อาชีพรื่อง ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือในภาพรวม

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่ามีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือผลรวมระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมากในทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.91 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากร และเทคโนโลยีในท้องถิ่น ตลอดจนการบริหารจัดการ การติดตามผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยที่โครงการสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับ วันชัย วัฒนศัพท์ (2549) กล่าวว่าการทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทัศน์ปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ (Ownership) จะทำให้ผู้มีส่วนร่วม หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น ยินยอมปฏิบัติตาม (Compliance) และรวมไปถึงตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ และสอดคล้องกับ พุฒจักร สิทธิ (2562) กล่าวว่าการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพได้ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแนวทางดำเนินการจากที่เคยทำโดยลำพัง เป็นผู้มีบทบาทหลักหรือเป็นผู้นำในการวางแผน กำหนดวิธีการแก้ไขปัญหา ตัดสินใจลงมือทำกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาและการจัดการปัญหา วิเคราะห์หาทางออก การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแก้ไขปัญหาตั้งแต่ต้นจนเสร็จสิ้นทุกขั้นตอนของการจัดการปัญหา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ วุฒิการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชนในภาพรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรพสิทธิ์ เยาวสกุลมาศ (2552) ที่พบว่าปัจจัยด้านเพศไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาป่าชุมชน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการตัดสินใจการพัฒนาป่าชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมี

ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการตัดสินใจการพัฒนาป่าชุมชน ในเชิงบวก กล่าวได้ว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากจะทำให้ประชาชน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชน ด้านการตัดสินใจการพัฒนาป่าชุมชนมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ พัฒนาศักดิ์ (2539) ที่พบว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาป่าชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชน ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ และด้านระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 อยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถสังเกตได้ว่าเมื่อคนในชุมชนอาศัยอยู่เป็นระยะเวลานานอาจเป็นไปได้ว่าทำให้เกิดความรักและผูกพันต่อชุมชนเป็นอย่างมาก จึงส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาป่าชุมชน เพื่อให้อยู่คู่กับชุมชนได้อย่างยั่งยืนและสมบูรณ์ และพบว่า ปัจจัยด้านเพศ วุฒิการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชน เพราะประชาชนหมู่บ้านทุกคนโดยส่วนใหญ่ทั้งเพศชายและเพศหญิงเห็นความสำคัญของป่าชุมชนและ ให้ความสำคัญกับป่าชุมชนในบริเวณหมู่บ้านเป็นอย่างมาก ตลอดจนวุฒิการศึกษา และจำนวนสมาชิกทุกคนในหมู่บ้าน จะได้รับการปลูกฝังเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของป่าชุมชน เนื่องจากจะส่งผลต่อการเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันด้านการใช้ประโยชน์จากน้ำประปาภูเขา ที่มาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการให้ความร่วมมือกันพัฒนาป่าชุมชน เพื่อให้เกิดเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ ตลอดจนสภาพแวดล้อมด้านสภาพอากาศที่ดีที่เกิดจากต้นไม้ในป่าที่ได้รับความร่วมมือมาจากพี่น้องปราชญ์ป่า หลังจากการโดนนายทุนบุกรุกผืนป่าเป็นจำนวนมาก

สรุป

จากการศึกษาพบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือและผลรวมระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมากในทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.91 และจากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ วุฒิการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชนในภาพรวม และอายุ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

อาชีพหลัก และอาชีพรองส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชนในภาพรวม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ ตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเข้ามามีบทบาทในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านการจัดทำแผนจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนงบประมาณตามแผนงาน/โครงการต่าง ๆ และการออกข้อกำหนดท้องถิ่นบังคับใช้ในพื้นที่
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันมลพิษทางแหล่งน้ำ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านเหล่าเหนือ ตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการใช้ประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาป่าชุมชน
2. พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ จัดการ และพัฒนาป่าชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- เกษม จันทรแก้ว. (2526). โครงการศึกษาเพื่อกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำที่สำคัญของประเทศไทย: รายงานความก้าวหน้าประจำปีงบประมาณ 2525-2526. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <https://dric.nrct.go.th/Dataabstract/AbstractAll>.
- นฤมล อุบลทิพย์. (2535). การดำเนินงานช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในภาคใต้ของกรมประชาสัมพันธ์. เรียกใช้เมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <https://dric.nrct.go.th/Dataabstract/AbstractAll>
- บุปผา อนันต์สุชาติกุล. ม.ป.ป. สถิติเบื้องต้นทางการศึกษา. เชียงใหม่ : ภาควิชาการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระราชดำรัส สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง. สกลนคร : บ้านถ้ำควี้ อำเภอล่องดาว จังหวัดสกลนคร

- พุทธจักร สิทธิ. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาว่า อำเภอนาว่า จังหวัดนครพนม. นครพนม : สถาบันพระปกเกล้า.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2543). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า
- ศานิกานต์ เสนิงค์. (2557). เราได้อะไรมา และเสียอะไรไป จากการสร้างเขื่อน. เรียกใช้เมื่อ 31 กรกฎาคม 2564 จาก <http://primaryscience.ipst.ac.th/?p=257>.
- สรสิทธิ เยาวสกุลมาศ. (2552 : 85). การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านใหม่พัฒนา ตำบลดอนไฟ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง. ใน รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สันติ พัฒนาศักดิ์ (2539 : 71). การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการอนุรักษ์ป่าชุมชน บ้านตลาดขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. ใน รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.